

Asia: VN/10378/2019

Lausuntopyyntö henkilötunnuksen uudistamista pohtineen työryhmän loppuraportista

Lausunnonantajan huomiot ehdotuksen vaikutuksista oman organisaation näkökulmasta

Toimintatapoihin liittyvät suorat ja epäsuorat vaikutukset

-

Arvioidut kustannusvaikutukset

-

Muut vaikutukset

-

Aikataulu ja siirtymäajat

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Viite: Lausuntopyyntö henkilötunnuksen uudistamista pohtineen työryhmän loppuraportista (VN/10378/2019)

Tapaturmavakuutuskeskus (TVK) on työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen lakisääteinen keskusyhteisö, joka toimii työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vakuutuksen toimeenpanon ja kehittämisen yhteiselimenä.

TVK antaa lausuntonsa työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen toimeenpanon näkökulmasta ja toteaa seuraavaa:

- TVK ei kannata henkilötunnuksen uudistamista, koska uudistuksen hyödyt ovat vähäisiä suhteessa siitä aiheutuviin merkittäviin kustannuksiin. Kustannusten osalta viittaamme Finanssialan keskeisten lausuntoon.
- Uudistuksella on laaja-alaisia vaikutuksia niin toimeenpanojärjestelmään, vakuutuksenottajina oleviin työnantajiin kuin toimeenpanoprosessin sidosryhmiin esim. hoitolaitoksiin.
- Henkilötunnusten riittävyteen ja sukupuolineutraaliuteen liittyvät ongelmat tulisi ratkaista muulla kustannustehokkaammalla tavalla.
- Uuden tunnuksen myöntöprosessi voisi tuoda toimijoille uusia tehtäviä ja velvoitteita, jotka lisäisivät toimijoiden hallinnollista taakkaa.
- Asiakkaan tietoturvallinen tunnistaminen on toimijoille tärkeä asia.

TVK kiinnittää huomiota lisäksi seuraaviin asioihin:

- Tunnisteen myöntämisprosessi tulisi keskittää yhdelle viranomaiselle eikä henkilötietojen hallinnointia tulisi hajauttaa.
- Tunnisteen myöntämisprosessi, jossa tunniste myönnetään, vaikka henkilöön liittyviä tietoja ei ole varmennettu, olisi riskialtis.
- Tiedon käyttäjille asetettava vastuu arvioida henkilön identiteetin varmistuksen luotettavuutta sekä määrittää omassa toiminnassaan henkilön identiteetin luotettavuuden taso, olisi merkittävä toimintatavan muutos ja vaatisi uudenlaisia prosesseja ja osaamista. Tämä lisäisi hallinnollista taakkaa.

Uuden tunnusjärjestelmän käyttöönotto tarkoittaisi muutoksia työtapaturma- ja ammattitautilakiin (jäljempänä TyTAL), sillä henkilötunnuksesta säädetään nimenomaisesti seuraavissa säännöksissä:

- ilmoitus vahinkotapahtumasta (TyTAL 111, 112 §)
- korvauspäätöksen tietosisältö (TyTAL 125 §)
- vakuutusyhtiön velvollisuus antaa tietoja TVK:n ylläpitämään vakuutusrekisteriin, tietojen yksilöinnissä tarvitaan vakuutuksenottajan henkilötunnusta (TyTAL 178 §)
- vakuutuslaitoksen oikeus antaa tietoja (TyTAL 255 §)
- vakuutuslaitoksen velvollisuus antaa tietoja TVK:n ylläpitämään työtapaturma- ja ammattitautirekisteriin, tietojen yksilöinnissä tarvitaan vakuutuksenottajan ja vahingoittuneen henkilötunnusta (TyTAL 257 §)
- TVK:n oikeus antaa tai saada tietoja (TyTAL 259, 262 §)
- työnantajan on merkittävä tapaturmaluetteloon henkilötunnus (TyTAL 267 §)

Uuden tunnusjärjestelmän käyttöönotto tarkoittaisi myös merkittäviä muutoksia toimintatapoihin, koska työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen toimeenpanossa tarvitaan tietoa henkilön iästä ja syntymäajasta mm. seuraavissa tilanteissa:

- arvioitaessa oikeutta tapaturmaeläkkeeseen (TyTAL 63 §)
- tapaturmaeläkkeen maksamisessa (TyTAL 66 §)
- tapaturmaeläkkeen kertakorotuksen määrittämisessä (TyTAL 67 §)
- sen tunnistamisessa, onko vahingoittunut vanhuuseläkkeellä ja milloin se on alkanut (TyTAL 68, 73 §)
- kertakaikkisen haittarahan määrittämisessä (TyTAL 87 §)
- arvioitaessa ammatillisen kuntoutuksen tarvetta (TyTAL 89 §)
- määritettäessä oikeutta lapseneläkkeeseen (TyTAL 101 §)
- varattavien etuuksien varauksen määrittämisessä (jäljellä oleva elinikä)
- asianosaisen (vahingoittunut) puhevalta omassa asiassaan (TyTAL 118 §)
- yrittäjän vapaaehtoisen työajan vakuutuksen jatkaminen (TyTAL 189 §)
- alle 18 -vuotiaan yrittäjän vakuuttaminen (TyTAL 190 §)

Uuden tunnusjärjestelmän käyttöönotto tarkoittaisi myös merkittäviä muutoksia erilaisten rekisteritietojen hyödyntämiseen tilastoinnissa, koska sukupuoli- tai ikäjakaumia saadaan nyt helposti kerättyä henkilötunnuksen pohjalta.

Työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen toimeenpanossa henkilön sukupuoli ei aseta henkilöä eriarvoiseen asemaan.

Yksilöinnin tarve

Henkilön yksilöinti on henkilön tuntemisessa ja tunnistamisessa keskeistä. Vakuutusyhtiön tulee työtapaturma- ja ammattitautilain, vakuutusyhtiölain sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain nojalla tuntea ja tunnistaa asiakas sekä todentaa hänen henkilöllisyytensä. Etuuksien toimeenpanossa etuuden saajan yksilöinti ja tunnistaminen on välttämätöntä, kun käsitellään arkaluontoisia salassa pidettäviä tietoja. Prosessien digitalisointi on johtanut enenemässä määrin siihen, että henkilön tunnistaminen tapahtuu sähköisiä tunnistamisen välineitä käyttäen. Tämä edellyttää, että sähköiset tunnistamisen välineet ovat yhdenvertaisesti kaikkien käytettävissä.

Palveluja kehitetään asiakaslähtöisesti tavoitteena vähentää asiakkaan hallinnollista taakkaa. Asiakkaan eduksi tapahtuva henkilötietojen yhdistäminen yksilöivällä tunnuksella eri organisaatioiden välillä vähentää asiakkaan tarvetta antaa samoja tietoja usealle eri viranomaiselle. Tietojen luovutus ja vastaanottaminen perustuvat nimenomaiseen säännökseen tai asiakkaan antamaan suostumukseen sekä laissa määriteltyyn käyttötarkoitukseen. Henkilön yksilöinti tietojen luovuttamisessa ja vastaanottamisessa on keskeistä. Salassa pidettävien tietojen luovutus sähköisessä muodossa edellyttää, että tietojen vastaanottaja varmistetaan tai tunnistetaan riittävän tietoturvasestisesti.

Yksilöivän tunnuksen sisältö

Työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen toimeenpanossa tarvitaan tietoa henkilön iästä ja syntymäajasta. Mikäli henkilön yksilöivä tunnus olisi jatkossa vain tunniste, josta ei voi päätellä henkilötietoja kuten syntymäaikaa, joudutaan tällaiset tiedot hankkimaan erikseen.

Yksilöinti- ja tunnuksenmyöntöprosessi

Henkilön yksilöintiprosessi tulee jatkossakin olla sellainen, että henkilö voidaan yksilöidä riittävän luotetta-vasti ja yhdenmukaisesti yhdeksi henkilöksi kaikissa yhteiskunnan palveluissa ensimmäisestä asiointihetkestä alkaen. Jatkossakin suomalaisen viranomaisen tekemään henkilön todentamiseen ja antamaan yksilön identifioivaan tunnukseseen tulee voida luottaa. TVK:n näkemyksen mukaan tunnisteiden myöntämisen prosessi tulee keskittää yhdelle viranomaiselle eikä tunnukseseen liittyvien tietojen hallintaa tule hajauttaa.

TVK näkee riskin sellaisessa tunnisteiden myöntämisen prosessissa, jossa henkilölle myönnetään tunniste, vaikka henkilöön liittyviä tietoja ei voida varmentaa tai niiden oikeellisuutta varmistaa. Palveluntuottajalle asetettava velvoite tarkistaa henkilön tiedot tiedon tuottavalta toimijalta ja arvioida tarvittavien lisätoimien laajuus lisää palveluntuottajan hallinnollista taakkaa ja voi muodostua esteeksi palveluprosessin käynnistämiseksi. Tietojen ylläpitoprosessit, ylläpidon ja hallinnoinnin toimivallat sekä tietojen oikeellisuudesta vastaava taho tulee olla laissa tarkkaan säädetty. Asiantipalveluja tarjoaville toimijoille asetettava vastuu ja itsearviointi siitä, voidaanko väestötietojärjestelmään tallennettua henkilöllisyyttä ja henkilötietoa käyttää perusteena erilaisille toimenpiteille, lisää hallinnollista taakkaa ja olisi muutos nykytilaan.

Lisätiedot tunnistustavasta ja tietojen lähteestä

Ehdotettu muutos, jonka mukaan yksilöivä tunnus vain kytkisi henkilötietoja toisiinsa ilman siihen liittyvää tietojen varmentamista, jättäisi avoimeksi sen, kuka viime kädessä vastaa henkilötietojen oikeellisuudesta. Väestötietojärjestelmässä olevien tietojen oikeellisuus ja luotettavuus tulee varmistaa muilla riittävillä keinoilla esim. tietojen luotettavuuden profiloinnilla. Ehdotettu muutos, jossa jatkossa henkilötietojen käyttäjän tulisi itse määrittää omassa toiminnassaan henkilön identiteetin luotettavuuden taso, olisi merkittävä toimintatavan muutos. Tämä olisi kokonaan uusi prosessi ja vaatisi uudenlaista tietoa, osaamista, järjestelmiä, vastuukysymyksiä.

Yhdenmukainen tunnus kaikille

Työnantajalla on TyTAL:in nojalla velvollisuus vakuuttaa työntekijänsä työtapaturmien ja ammattitautien varalta. Vakuuttamisvelvollisuus koskee lähtökohtaisesti kaikkea Suomessa tehtävää työtä. Suomessa vakuutettavaksi voivat siten tulla myös muualla kuin Suomessa syntyneet henkilöt, joilla ei ole suomalaista henkilötunnusta. TVK kannattaa ehdotukseen sisältyvää tavoitetta mahdollistaa ja nopeuttaa henkilötunnuksen saanti nykyistä laajemmalle henkilöryhmälle, mikä edistäisi esim. ulkomailta Suomeen tulevien työn-tekijöiden yksilöintiä yhdenmukaisella tunnuksella.

Aikataulu ja siirtymäaika

Henkilötunnuksen uudistamiseen liittyy paljon avoimia ja ratkaistavia kysymyksiä. Ehdotuksen mukaista aika-aulua ja siirtymäaikaa ei voida pitää riittävänä.

TAPATURMAVAKUUTUSKESKUS

Janne Reini

toimitusjohtaja

Aaltonen Merja

Tapaturmavakuutuskeskus - Elina Holmas, lakimies